

LYST

Af Mikkel Hvid · mhv@frieskoler.com

”Man må arbejde, om ikke af lyst, så dog af fortvivlelse, siden det, sandt at sige, er mindre kedsommeligt at arbejde end at more sig”.

(CHARLES BAUDELAIRE)

Om lysten

Ferien er lystens tid. Og lyst handler om sanselighed og nydelse, mener filosofen Peter Thielst

God arbejdslyst.

Vi hører og bruger udtrykket så tit, at vi slet ikke tænker nærmere over det, men det gør forlagsmanden, filosofen og litteraten Peter Thielst. Og, siger han, det hænger slet ikke sammen, udtrykket altså. For vi arbejder ikke af lyst. Vi arbejder af nød. Lysten er intimt forbundet med sanselighed og nydelse og tilhører som sådan friheden og fritiden. Lysten tilhører ferien.

Arbejde er for slaver

Sådan har det altid været, men forestillingen om arbejdet og lysten har ændret sig gennem historien.

I antikken var det hele relativt enkelt. Arbejde, det var ikke noget for rigtige mennesker. Slaverne arbejdede – det var de nødt til, men borgerne – de rigtige mennesker – var frie til at gøre det, de havde lyst til. Idealet var netop at være fri til at følge sine lyster.

Og det gjorde de. Faktisk må vi gå ud fra, at vores forfædre havde en del fritid, og at de nød den frihed, det gav, siger Peter Thielst. Når mammutten hang og snurrede livligt over lejrålet, sad jægerne og skar mønstre i deres våben, mens kvinderne malede på hulens vægge og gjorde en helt masse andet, som i et praktisk perspektiv virkede både ufornuftigt og unødvendigt, men de gjorde det, fordi det gav dem en god fornemmelse. De havde lyst til det.

Faktisk er det en vigtig del af baggrunden for kunsten, siger Peter Thielst: en fuldkommen unødvendig handling, ►

Foto Henrik Kastenskov

Lyst

Det begyndte som en hobby, men i dag arbejder Marianne Nis-Hanssen med det, hun har lyst til: mad

»**B**ettina, der er kommet fisk«, råber Marianne Nis-Hanssen, mens hun skærer tomaterne i både til den picnic-kurv, som en gruppe kursister skal have med til deres frokost i det grønne.

Ovnens alarm bipper, og en sky af damp og duft slår ud i rummet, da de nybagte leverpostej bærer ud. På gasblusset hvæser en pandefuld svampe, der står nybagte marengsbunde på et rullebord, kryddersild på et andet. Endnu en ovn bipper, låget på den store gryde vibrerer, de fem kokke arbejder fokuseret.

Og Marianne Nis-Hanssen – den 51-årige køkkenchef – nyder det. Hun nyder den særlige stemning, som opstår,

kogereren

når køkkenets energi samles om at skabe en madoplevelse for de 150 forventningsfulde kursister, der om kort tid styrer mod den lyse spisesal.

Marianne Nis-Hanssen kom til Hornstrup Kursuscenter i 2001 sammen med sin mand, Jørgen Kronborg, selv om hun ikke havde de faglige kvalifikationer, lederjobbet krævede.

Hun er uddannet socialpædagog og har ingen papirer på, at hun kan styre og udvikle et konferencekøkken, men i ti år havde hun ved siden af jobbet som leder af en socialpædagogisk institution lavet mad til selskaber. Bare for sjov.

I stillingsansøgningen præsenterede hun sig selv som lystkoger, og hun fik jobbet.

I dag står hun ikke hele tiden med fingrene i fadet. Hun bruger en stor del sin tid på at planlægge indkøb, sammensætte menuer og holde kontakt til leverandørerne,

men det er også en kreativ proces, siger hun.

»At forestille sig, hvordan forskellige råvarer vil spille sammen, at udtænke nye retter og så en gang imellem opleve, at man finder på en rigtig god og helt ny sammensætning – det er fantastisk«.

På hendes natbord ligger kokebøger, og hun læser dem. Virkelig: Hun læser dem. Fra ende til anden, som var det en roman.

»Det inspirerer mig at høre om, hvordan andre bruger råvarerne, hvordan de behandler dem og sætter dem sammen«.

Og når arbejdsdagen er slut, når de bagefter sidder – svedige og udmattede – og ser tilbage på en dag, hvor alle i køkkenet knoklede og var glade, så ved Marianne Nis-Hanssen, at det var en god dag.

Det var netop det, hun ville opleve, da hun søgte jobbet som lystkoger. ■ MHV

LYSTPRINCIP, psykologisk lovmæssighed, ifølge hvilken mennesket stræber efter at opnå lyst og undgå ulyst; især anvendt inden for psykoanalysen. Lystprincippet kendetegner det usocialiserede barn, der spontant søger tilfredsstillelse af det mindste ønske uden tanke på følgerne. I den normale udvikling afløses lystprincippet af realitetsprincippet, hvor lystprincippets overordnede målsætning bibeholdes, men hvor den uhæmmede lystøgen suspenderes med henblik på en mere langsigtet lystopnåelse baseret på evnen til ulysttolerance og realitetserkendelse. (www.denstoredanske.dk)

- som kun giver mening i et lystperspektiv.

Lysten er sig selv nok

Spoler vi historien frem og nærmer os vor egen tid, ændres forestillingen om arbejdet.

Pludselig opfattes det som værdifuldt at arbejde. Selv kirken, der tidligere frygtede, at vi kunne glemme Gud, når vi arbejdede i vores ansigts sved, vendte på en olat og velsignede arbejdet. Gud så nu med glæde på arbejdet, som blev opfattet som et udtryk for respekt for skaberen og hans værk.

Men, siger Peter Thielst, de ideologiske krumpring ændrer intet ved det grundlæggende. Vi arbejder stadig af nød. Især som lønarbejdere.

Arbejdet er fremmedgjort. Vi arbejder ikke, fordi vi har lyst til arbejde i sig selv. Vi har lyst til det, vi får ud af arbejdet. Lønnen. Karrieren. Forbruget.

»Vi oppejler en masse behov, som skal motivere os til at arbejde«, siger Peter Thielst.

Og arbejdet kræver motivation – det gør lysten ikke. Lysten skal ikke retfærdiggøres. Den forklarer sig selv.

Ønsket er ironisk

Og dermed, siger Peter Thielst, når vi også til det punkt, hvor vi kan knække udtrykket ”God arbejdslyst”.

Udtrykket er nemlig en lille smule ironisk. Vi ønsker kollegaen god arbejdslyst, fordi vi ved, at hun har brug for det. Vi giver hende vores tanker, vores medfølelse og respekt. God arbejdslyst, siger vi, for så sjovt bliver det nu nok heller ikke at arbejde.

Og vi ved godt, at hun i virkeligheden hellere ville være fri. Så den velmente hilsen er besværgende. Den påstår det, den ved, kollegaen savner: Lysten.

Derfor ville det også være absurd at sige ”God ferielyst”.

For ferien er frihed, ferie er fritid, ferie er lyst. ■

LYST

Af Kresten Høier · redaktionen@frieskoler.com

Foto: iStock Photo